

भगवतांची अभिव्यक्ते-

तुमची अभिवृद्धी होईल -

परमेश्वराने ही विविध आकार, इंग-कपाळे युक्त अशी बहुला। वसुधारा निर्मिण केली. इथे उन्हुंग पर्वत असेही तसेच अद्याग असेही असेही. सागराची दौली गदी मनाल घडकी भरवते तसेच रवऱ्याक काढणारे. निझीर, नद्या, जोहे, खरोतर, मनाला मात्रित करतात. जन्मजात देवता पाणाचा, डोक ठांगाचा, वनराज सिंह ही गडी. याची निर्मिती आहे तसेच अग्रा परंतु घरके दसा केल्योक त्यांची निर्मिण कोळा आहे. उंच शेवट घेणारा गांड असा की झांगणात दणे विष्णाची चिमुकली यिसणी असौ. अजासु असा वाण्यांडा उसा की नोंजुकरू पुलपारखल असौ, सविच्छा निर्मिता तोय आहे. ताहीपलीकड आसारी मृणाले या सविच्छा भरणपापवा करणार्था पंचमहामृतांचा निर्मिणकरती शुद्धा तोय आहे. एकदेदा. ताही तर शुद्ध, यंदू, न अस, तर यांना तेज वहाल करणारा. तोय तर आहे.

या मनमोहक निर्मितीपूर्वी काय परिस्थिती होती? जिथे अंद्यारही नाही व सकाराही नाही अशा उत्तम्येत ते एकजण एकटेच होते. अशी अल्जावाही वर्षी गेली. ताता एकत्र्याता करमेला. एकोकी न रमते। त्याला असे शुद्धराज झाले की - एकोड हे बहुल्यां षड्जायेयाम! मृणाले मीच अनेक दृष्टांनी प्रकट होतो. हे शुद्धराज झाले मृणाले हातकपाळे झाली आणि तेव्हा हातकपाळे किंवा चलवावला होते तेव्हा दुष्टनिनिर्मिती होते. या शुद्धराजवरोबरच सवित्र एकच नाद कुमुदुमांना आणि नो होता प्रणवदयनी - उंकार!

शुद्धराज तर झाले. दुष्टनिनिर्मितीची इच्छा झाली, या की अमानान आणव्यासाठी काही. घटक होते. तेव्हा प्रथम मृत्युमाया त्यांनंतर गुणक्षोभिणी, किंवा त्रिगुणात्मिका माया उत्पन्न झाली. परंतु या सृष्टीचा रघ्यिता कोण असावा? तेव्हा प्रजापतिवर. या कायीची जळवदारी लोपवली. हे कायी उत्प्रभ वृथता, पाहिजे याची प्रजापतिला जाणीव होती. परंतु त्याच्या दुष्टीस्मोर दुष्टनिनिर्मितीची ठाईव अशी कल्पना, नव्हती. तेव्हा त्याले नप कोळे. मृत्युचे दखोक लिंतव लेले.

त्यातुन त्याका एक तरतु अलंका शास्त्र इती हाणी आणि
या अवस्थेत सृष्टीस्थनेचा एक कार्या आरावडा, याच्या
हृष्टीसमोर आली. त्यानुसार पा सृष्टीच्या उभारणीचा सुखिवात
आली. प्रकृति-पुरुष किंवा शिव-शत्रु किंवा उपाधिष्ठानेच्या
मांजेत लांगाच्याचे झाले तर प्राण-रथी या, आदि मिथुना
पासून हा विश्वप्रलापा उल्लळ झाला आहे. दंचमटाशुतंपैकी
स्वतं दृक्षम, स्वतं तरतु आहा यापक आकाशाची निमित्ती
लवचिधम झाली. कारण आकाश मृणजेच अलकाश मृणजेच
Space. ने राविना नगा देते आणी निमित्तीसाठी प्रथम
जागा हवी. ती आकाशाचे देऊ केली. या आकाशामध्ये
दृश्याक झाली मृणजेच वायु निमित्ती झालो. मग त्यातुन
लमातमांने तेज, आप मृणजे जलतजव आणि त्यांतरु दृष्टीती
निमित्ती झाली. पर, बनस्पती, जीवजंतु, कीटक, पश्ची, पशु,
असे निमित्तीचे जारोजर विकासित होत जाणारे लहर निमित्त
झाले. मात्र यातील प्रत्येक दृश्यासाठी फार मोठा काढवाची
उछाला. आणि आखेरीस प्रजापतीची सर्वतिम काळीहुती ३१२
मानवाची निमित्ती झाली. याला बुद्धिपूर्वक वरदान मिळाले.

प्रजापति वित्ताच्या निमित्तिवर प्रलाभ झाला. परंतु
जिथे उत्तासि आहे, तिथे ख्याति आहे आणी अर्थातच लग्दी
आहेच आहे हा अटल निर्वाचिती हो २१०नि होता. मग
आसा या सृष्टीचे लोद्यरी, चौताच्य, साताच्य अबाधित राखला
साठी काहीतरी कारणला हवा. नाहीतर विचार करून
याने सृष्टीनिमित्तीवरोबरच ए भवित्वा संजीवनी देणास्या
याची निमित्ती केली. आणी न्यायवरोबर एक सुंदरसा
दंदेशा प्रजापतीने वेडन ठेवा आहे. ही सृष्टी निमित्त
कुरतानाच त्याने याच्या भरणपोषणाची काळजीती होताची
आणि सृष्टीतील स्वतं विकासित व विवेकी उंदा मानवाका
यशसंकल्पनेचा परिचय करून दिला त अमृत्यु आसा बोला केला.

सहयला: प्रजा: सृष्ट्वा पुरोत्तमं प्रजापाति: ।

अनेन प्रलविष्याच्यमेष तोऽहित्येष्टकामयुक्ता ॥३.१०॥

प्रजापतिने कल्पाच्या शुद्धवातीला यजासह प्रजा उत्पन्न करून ठाणा सांगितले की, "तुम्ही या यजाच्या द्वारा तुमच्या उत्पन्न केलेले दधा काढी हा यश तुमचे इस्तीत पूण करणारा होईल." त्यांतरे हे ही सांगितले -

देवान् भावयत अनेन ते देवा भावयन्तु वः ।

परस्परं भावयन्तः ओयः परम् अवाप्यथ ॥३.६६॥

या यजाच्या भावयमातृन् तुम्ही देवतांची तुष्टि करा. त्यांना प्रसन्न ठेवा. त्या देवतांची तुम्हाला पुणे करतीक, अशा प्रकारे नीः स्वाधीपिले एकमेकांची उत्ताति करत तुम्ही परम कल्पाणाळा का श्राव ठाणत. तुम्ही आभिकृद्धी होईल.

प्रजापतिने आपलेपणाते कैलेच्या अपदेशाने मानव संसुख झाला आणि विरोधर या गोपा प्रकरांनी तरकेल्या शुष्टीच्या शुग्र लंगालनाची जग्य काही किंवितीचे तरोडा गवलाली. विरोधर घड दी लंगल्यना मानवगतीलाई अनेन उपकारक काढे. याविष्याची वेगात व उपनिषद्यात देखील गोरवल्याद निर्देश। तरी आहेत. यशो वै विष्णुः। आहे, शुनिवयन आहे किंवा यशो वै भुवनस्य नामिः। मृणज्ञेय विश्वाचा केंद्रिणिंदू यजून आहे ओसेही उक्तेच आठवांतात. मात्र हे नव्युन घोष्यापूर्वी यश शब्दाच्या नोमका अर्थ समजून घायला होता.

यश मृणज्ञानर आपल्या डोऱ्यांसमोर घाणाते यशकुड, मंत्रोद्यारण करणारे, ब्रह्मवृद्ध खामिद्या, यजमान, अनन्दाम, यजमान, आसे चित्र उमे राहते. ते अगाडी विरो आहेत. यजाव्य हे वाचकरिक चित्र दोषदर्श आहे. परंतु केवळ हे सर्व करणे मृणज्ञे पाहा नाहे. तर यशाचा व्यापक अर्थ समजावून घायला होता. त्यासाठी इशावास्य उपनिषद्याती उत्तिष्ठाप मंत्रांश्च मर्यो आलेला विचार अस्यासायला होता. हा ब्रह्मांडापद्यो जर ती इशाशवती भरून राहिली असेही तर आमी भोग घोणार नाही कासे? या प्रश्नाची अनंत तर्गतीच्या दिले आहे. ओग घायले तर जक्कर दधा वजा त्यांपूर्वीक दधा. तेव त्यातेस मुक्तीयाः।

अगदी एका वाच्यात रुप्तन करण्याते हातले १२ निःवार्थपणे कोलेले कोणतेही व्याख्यातीची कर्म शृणुयडकमी! परंतु या वाच्यादेखील एकोंची आहे. पा सर्व लुष्टीचकामांचे यी देवता शक्ती आहे तिच्याविषयी कृत्तिरा आट, शोहभाव बांधगाळे मृणजे घरा! पा शुद्धीत वावत असताना मापदण्डकाढने किंवा अन्य ग्रीवांकडून या शुद्धी-मातेची केंद्रत-नक्कल लाने होत आहेत. यात दायित्व मानवाकडे आहे. ही हानि आठव्यं आहेती, तरी ती भरम्याचो हात वरं तर मोळ घास आहे. वृक्षांचे उंवर्दन करणे हाही घसच आहे. आणि या घासामुळे शुद्धीचा दमतोल लांबांगांचा गोईल हो निश्चित! हे इांके नोंकिके भाषेतील यजायेचांत!

प्रजापतिने हात सिद्धांत वेगव्या प्रकार बोंडण आहे. शुद्धी देवतांना शुभ केलेले तर देवता तुम्ही दोतीक आणि मांगामध्येन्द्रप्रभाणे शुद्धाळा होते ते मोळ घासामुळे उभतीक. हवं तर किंवा लोकी देवाणदेवाण आहे. मानव त निसर्गांच्यातील उंवर्द्य जिलके दमतुमितीचे असतीक नितके प्रवृत्त्याचे केल्याण होईल.

हवं तर निसर्गाची अद्भुत किम्या ताहुन माणस-व्यापासून घडा घायला होता. एक दणा, जमिनीत परला तर त्यातून शोकडे दाणे असणारी किंतीतरी नृणासे ही जमिन परत देत असते पुण्य निसर्गाकडे शेदभाव नाही. जरी रुजाळा तो भरभरून देतो. त्याचे उदारतेने शिळाचारी शुद्धांगांती करत असतो. निसर्ग कुरुही आवांडता हात घेत नाही. आपल्याकडे वेगवे तो. भरभरून उद्यक्त असतो. परंतु माझून इतके निःवार्थपणांचे वाघ शवलो का? तर नाही. 'मी आणि माझे' एवध्यापुरती देखील त्याची भूक मध्यदेत राहत नाही. तर आणखी, आणखी हात वाढत तो अजिंच्यापुरते शिळाले मृदून तो खुवाली शोप घेत नाही. तर उद्याचारी, भरवातारी असे करत असत पुण्या लात शिवांची तजवीज करण्यासाठी घाव घाव घावत असते

Nature has plenty of things for man's need, but not for man's greed!

आणि या असारी वृत्तिना असा दात्यासाठी धयम घरांसंकल्पना नी हे समजावृत्त घोरायाचा हवी. या उद्दर आणि वर्षात लुचीकडून और घोरायाचा एकात्र ते ओरबोडून घायचे नाहीत. तर तिळा न दुखवता, हाणी मध्ये दोहोर्याचा हलकेच व आवश्यकतेपुरतेच घोराते तर निसर्गाचा कोण दोणार नाही, उद्दृष्ट दुवा पिलेत. आणि अशा संघर्ष घोरातील घोरायच काही कमी पडणार नाही.

या लुचीत खूर्या, वळूण, आगम, भद्रा, पर्वत आणि अनेक शक्ती आस्तिनात आहेत. वाहतुकीक तेच देव आहेत. ते Mighty Forces आहेत. यांचा आदर करो, त्यांना। वेदाना करणे घोराय एक प्रकारचा यजा आहे. निसर्गातील विषय मिळविथाये दुर्लभस माणसांनी करू नाय. ३३२ निसर्गानियामांना अनुसरून आनंदाने जीवने वातीत करूने, वरं तर निसर्गाच्या शक्तीवर परिज्ञानी जीवने अवलंबून आहे आनंदाये भक्ते उरु वरण्याची अद्भुत शक्ती निसर्गात निर्मित आहे. या शक्तीला प्रशंसा करून घोराया हे तुने ब्रह्मपतः घरांसंकल्पना ब्रह्मारात आली. निसर्गातील आदिम शक्तींना देवता मानव त्यांना तुम्ह वरण्यासाठी आपल्याजवळीले उत्तमोत्तम भवार्य समर्पण करून त्यांना आपलेसे केंद्रान घोराते की या देवतादेव्याक वामचेनुप्रसाधे माणसांना इस्तिन झोरा देतात झारी अपेक्षा आहे.

ओऽवस्यात लंगायचे इताले तर कोणतेही कर्म, जे धर्माचे, धर्म प्रवारे, दृष्टी कोणी केवळ केल्यासाठी कोंके जाते, ते यशकमीच होय. मात्र इतात संपूर्ण समर्पणआवन न वार्थित्यागाची वृत्ती आलावी. आलावी त प्रमत्ता नालावी. यापालून कोणत्याही दृश्य वा अदृश्य कुठाची अविद्या नसेते तर ते कर्म यशकमीच समजावे. माझ्याबरोबर इतारांना देखील लाजा मिळावा आसे वरो हे देखील यशकमीच! अगाडी आजीच्या आणेत लंगायचे इताले तर यशकमीच सूलांने

को अधिनि लास्यतादय आहे; तुम्ही इतरांच्या कल्प्याणाची इच्छा कोणीत की न्यात नुसारे कल्प्याण औतभूत होतेय असा विश्वास इथे भावित दत्तात. कोवळ उपर धर्माचिरणामुव देखील इष्टभोगाची शास्त्री होत. व्यवहारातली हेच पहापला मिळते. इतरांना देऊन जर आणण एखाद्या वज्र्णा/पदार्थाचा भोग होताना तर त्याची खुमारी उत्तिक वाढते. इतरांना असर झावणारा हवता खुण्डित होतेय की।

इशोपनिषद्यात हाच इशारा प्रेमकृपाने दिला आहे. तेन यजतेन मुञ्जीयाः। ही विविधारंडी सुन्दर लुप्ती तु इत्यां उपभोगासाठी आहे. पण इतरांना लहानाऱ्यी करून जर तु भोग घेतकेला तर मिळाका आणेद ऐश्वर्या विभुजित होईल.

नको रे प्राण्या होउ द्व जळौ॥

आणेद भोगाच्या ही सारी सुरुषी॥

असे शंत लंगूल जातात. त्याचीही मानवी जर आहे समाजात वावरताना देखील 'मी भाई' रे तुगतुर्य घोडेसे बघूला ठऱने जर 'तु आणि तुझे' याचा प्राण्याच्य देणारी शक्ती लवण्याच्य प्रिय होते आणि त्या व्यक्तीलाही आत्मिक समाधान. आशी 'मला काय मिळाके' 'टापेक्षा' मी इतरांना काय केंद्र रक्कमात्रा.' याचा विचार प्राण्याच्याने झाला तर परमेश्वर अशा व्यक्तीला कठीच कोही कमी पड़ देणार नाही.

मीवरे यावदादानं द्यात् प्रदानं ततोऽप्यिकम्।
इत्येषा प्रार्थना ऽस्माकं भगवन् परिपूर्णताम्॥

मीवरनात घोण्यापेक्षा देख्याची पाणी वृसि आलीवी असी प्रार्थना परमेश्वराकडे केली आहे.

ते ते कर्म इच्छाच्या अराध्यानेसाठी कोते जाते ते ते यजकर्मीय आहे आणि इथे तर प्रत्योक्त गोऽप्यी मध्ये इश्वर अतिप्रोत भरणा आहे. व्यापुके कोणाऱ्याही धूजा केली तरी ती त्या विश्वंभराता पावते. परंतु ती इतिपण्याने करती. असपन्या संखूनीत तर वैश्वदेव आहे, काकवकी, गोप्यास आहे, अगदी. किंडामुँबीला तुला करण्यात्ये आदेश आहेत. धरात येणारे आतिथी-अस्त्रांगत, दृ-पादांग, गर्भवती लिंगा

लहान भुक्ते, वृद्ध वर्षकी या दोनोंचा जठराची तुम किंवा जेव्हा गृहस्थ किंवा गृहिणी अज्ञाचा घास घेते ना ते वा ते सांचे उपरभरण न दाहता येऊल्याचा होडण जाते.

शोदक्षयात इतरांचा मैत्रीचा आवर करावा - Respect Others

हा विचार यजाच्या माध्यमातून किंवितका जातो.

यस द्वाद विश्वाचा नियम मृणज्ञाचा वौचिक लत्य किंवा Universal Truth आहे. कोणताही यज छ परमश्रेयाप्रत नोंदारा असतो. तर्सोय विश्विपूर्वक केळेला यज संतानी, संपत्ति सुख-समाधान देतोय देतो. मात्र केळेला स्विताच्या नोंदीवर दृष्ट ओढून घेणारे मृणज्ञ यजकर्म न तरणार्थाना मात्र या योकालील देहेक सुरक्षेही लाभत. दोहीत ५२ मग यापेशा श्रेष्ठ कोळ कसा काय ताभ्यार?

नायं कोऽस्त्वद्युर्यास्य बुद्धोऽप्यः कुरुसत्तम्।

या दृष्टीमध्ये दडणाऱ्या ही दृष्टी मृणज्ञ देखील एक अव्याहत चालगारा यड्याच आहे. या दरात मृणज्ञ यांनी दृष्टीचकात अविन करायली नी, सामिद्धा आहे, ती पावित्र्या हवी. एकावे अवाढव्य यंत्र वावास्थित चालण्यासाठी त्यातील प्रत्येक लहानशा आगाये कार्य सुरक्षितपणे चालण्याला हवे त्याच्यामाणे या विश्वाच्या अफार दरावाहत आपेक्षा काम अगदी एखाच्या लहानशा खूप प्रमाणे झाले तरी तो स्फूर्त देखील उत्तम्य हवा. जास्त घडूही नाही किंवा अतिदेही नाही. असे जर आसेने तर डाळी तरच ते यंत्र न कुरकुरता असम परिणाम साधू राळेल. या विश्वाच्या क्रीडेमध्ये प्रत्येकाने आपापला वारा ज्वावदारीने उचेलेला, मृणज्ञेच स्विताचरणात्ता अवर्कंब केळा तर कुठेच काही काओर नाही. शिक्षा करण्याची गरजप वडणार नाही. शोदक्षयात व्यायास्थास्थित समाज असेहे तर बाण शासनाची उत्तर्यकताच उरणार नाही. आणि हेच यज्ञाचे दर्केत्तमा काळित आलेल. परंतु छ यजदेखील एकलुटी नाही. तर नृयज, भूत्यज, पितृयज, देहयज आणि वृत्यज असे पाच प्रकार्ये यज हे विश्वतंत्रज्ञन वावास्थित राखेल. किंवा नेमक्या शब्दात लांगायाचे जाते तर हे

पाच प्रकारचे यजो मृणजे विश्वसंघनामे पंचश्राण आहेत. शोडव्यापार खेंद्रकेरित वृत्तीमध्युन बोर्ड पड़वा समजाई, शुष्टीची तादात्म्य पावर हील घरा येत.

यजो वै भुवनस्य नामिः। मृणजे विश्वाचा केंद्रबिंदू यज आहे. ग्रामीणीक बालकाचे भरगपोषण जसे नामिदून, मिळगाया जीवनरसाने होत असेहे तसेच या ब्रह्मांडाचे नोंदवणारा, योत चैत्र्य औत्तरार्द्ध, योत सातात्म्य दूरविषयात यज इ असेहे महास्ताचा जीवनदर्शी दृष्टक आहे. आणि अष्टाविंशती केंद्रबिंदू बदलत राहतात, करण या ब्रह्मांडामध्ये एकप इतर्फ नाही तर आरी अनेक वर्तुक आहेत. आणि प्रत्येक वर्तुकाचा एक केंद्रबिंदू आहे. यामुळे विश्वविषयार होता ते घरे काढी आणि तोच घरा येत.

पुढी शुष्टी - मुनी वातावरणशुद्धीसाठी येत वरत आसा व शुष्टीची शाळेली झीझ झरण काढत आहत. परंतु हे शुष्टीची न मानवेत्याने असुर यांच्या यजमानीत विद्या आणत, यांना तास देत आहत. याज तरी तरिक्याती ताहिली नसाळी तरी आजिच्या कोणतम तर यजमानीची आवश्यकता ओळक पटोंनी वाढली आहे. एक दिवस विधिवत यज केळा तर गोवाताळ्या ७०० याई शेतमध्ये एक महिन्यापर्यंत प्रदूषण होत नाही तसे भंशोधन एक Space Scientist यांके आहे. मृणजे किंती यज काढका होत याचा विचार व्यावायिक्या काळातील दर्शन मोळे संकट मैणजे ओळीला तर विरुद्ध होत चालेल्याने Global Warming वाढत चालक आहे. पुढील्या तापमानात दिवसोंदिवस शुष्टीच होत आहे. आणि या सर्व तपास्याना एकप उमर आहे आणि ते मृणजे असतकमी! अगदी अग्निहोत्राने किंवा देशी गायीच्या शुद्ध तुपाच दिव्यामुळे देशीक ओळोनच्या थाराळा पडके के भोक काढी उंरी बुजवता येत. या आणि Radiation मुळे नवनवीन रोगांचा ब्राह्मणीव शुष्टीवर वाढत चालका आहे. या रोगांची आपले ही पाय पसरल्यामुळे कात्यावरील उपाययोजना जरी कठीन वारत असली तरी एव्हे मात्र निश्चित नी या

विवरणामुळे आपण खतः का व प्रिलारा कर्ही या तुम
रोगापासून आजरा पासून दर ठेवू शकतो. यशसंस्था ही
करं तर जीवसात्रांसाठी संजीवनी आहे. यशामुळे य जीवनाला
सुकरता, सहजता व तमुच्ची आजते. विष्णीपुरी कोकेला
यशामुळे पञ्चनिष्ठृष्टि निश्चित होते. वातावरण उच्ची होते. आरोग्या
सुधारते. संपत्ता घेते. आयुष्मान बाबते.

पुणीरिल संसाधने घर्यायित आहेत. ती कायम
दिकणारी नाहीत व तुमी पडलारी सुध्या नाहीत. त्यासाठी
त्याच्यात वाच होण्यासाठी धर्मकर्मण आवश्यक आहे. हे असा
आयुनिक शास्त्रज्ञानी ज्ञाणतात. मात्र त्याचे भूक शोधू ऑके तर
ने भगवद्‌गीते तजा सापडते.

दुजापत्राने मानवाला प्रगतिचा समुद्दीपा एके कानमेंते
दिला आहे. मात्र आशुनि करेच्या गोवारवाली तो कानाआड
केला जाऊ नवे. अनेन ब्रह्मविव्याहतम्। या यशाने देवता. ॥
संतुष्ट केकेत तर देवता तुम्हाला तुम केल्यामात्रून ८८०।२
नाहीत. एवढा खंबीर विश्वास, दिलासा भगवंत आवश्यक
देतात. आणि तरीही जीवज्ञाना जीवज्ञाना इष्टीक्षित शावळावे
दावणारा भाषृष्ट घरको उल्लिख करतो आहे.

पण अनुग्रही वेळ भोकेली नाही. मिळोलेला समुद्दीप
भर दाढले शक्य नसके तरी तिचा संयामित उपशोग घेवा
तर निश्चितच आवश्या होतात आहे. हाव कमी झाली तर
षटोष अंतःकरणातच आहे. आणि अहा संतुष्ट व्याक्ती मित्वाचे
जीवन एवज्ञे. असोऽनामारा घरेच असतो. आणि या
थोर महात्म्यांमी या घरस्तलेप जीवनाचा अवलंब केला आहे
असा दृष्टिभवतांना चिता ली कृसली? इतेक तो कोणता?

ते आत्मानंदातप रमभाषा झालेके आसतात. संतुष्ट असतात.
‘तुमची आमितुच्छी होइल.’ या भगवंतांच्या अंगीकरणाच्या आपण
देवीके आधीक स्वतोल विचार करूया, याप्रभाणी आपण ठेवूया
आणि या इश्वरनिष्ठांच्या मांदियाळी तीत एक वारकी ८००न
सहभागी होऊ या.

शुभ्रं भवतु।